

ΠΜΣ Φιλοσοφία και Διοίκηση

Μάθημα

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ & ΗΘΙΚΗ ΤΩΝ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΩΝ

Πρώτη Ημέρα: Εισαγωγή & Προβληματική

Δρ. Σεραφείμ Βολιώτης

Φεβρουάριος – Μάιος 2025

philman@philosophy.uoa.gr

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ

- **Προβλήματα: ηθικά διλήμματα**
  - κατανόηση: (αναλυτική) φιλοσοφία **Λ** θεωρία **Λ** διαίσθηση (;)
  - λύση: πράξη **Λ** παρατήρηση **Λ** διαίσθηση (;)
- **Σκοπός: ηθική πρόοδος**
- **Διάλεξη και Θεωρίες**
  - ορθά ερωτήματα
  - απαντήσεις
- **Πρακτική και Βίωμα**
  - μελέτες περίπτωσης
  - προσομοιώσεις
- **Διάλογος**
  - καλή πίστη (: αλληλοσεβασμός **Λ** αλήθεια **Λ** λογική)
  - διαφωνία **Λ** ερωτήματα **Λ** διευκρινήσεις
  - διακοπή ανά πάσα στιγμή, για οτιδήποτε

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- **Επαφή**

- δια ζώσης v. on-line
- ανασκοπήσεις & **e-mail**
- **e-class**

Seraphim@SapientiaVeritas.com

Seraphim.Voliotis@gmail.com

- **Προσοχή – συγκέντρωση**

Seraphim.Voliotis@econ.uoa.gr

- **Πρακτική – «εργαστήρια»:**

- προσομοιώσεις Διαπραγματεύσεων
- ατομικά ή ομαδικά και συζήτηση

- **Βιβλιογραφία → καλόπιστα **κριτική** ανάγνωση**

- σημειώσεις & ανασκοπήσεις μαθήματος
- άρθρα
- σύγγραμμα

- **Κριτήρια Αξιολόγησης**

- κριτική σκέψη
- περιεκτικότητα: *ουκ εν τω πολλώ το ευ*

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

---

1. το κλίμα έχει αλλάξει
  2. οι αλλαγές αυτές είναι δυσμενείς
  3. η αλλαγή αυτή οφείλεται στον άνθρωπο
  4. το κόστος των αλλαγών είναι μεγάλο
  5. οι διορθώσεις κοστίζουν λιγότερο
-
- πρέπει να διορθώσουμε συμπεριφορά μας

ΑΛΗΘΕΙΑ

MSc. Philosophy and Management

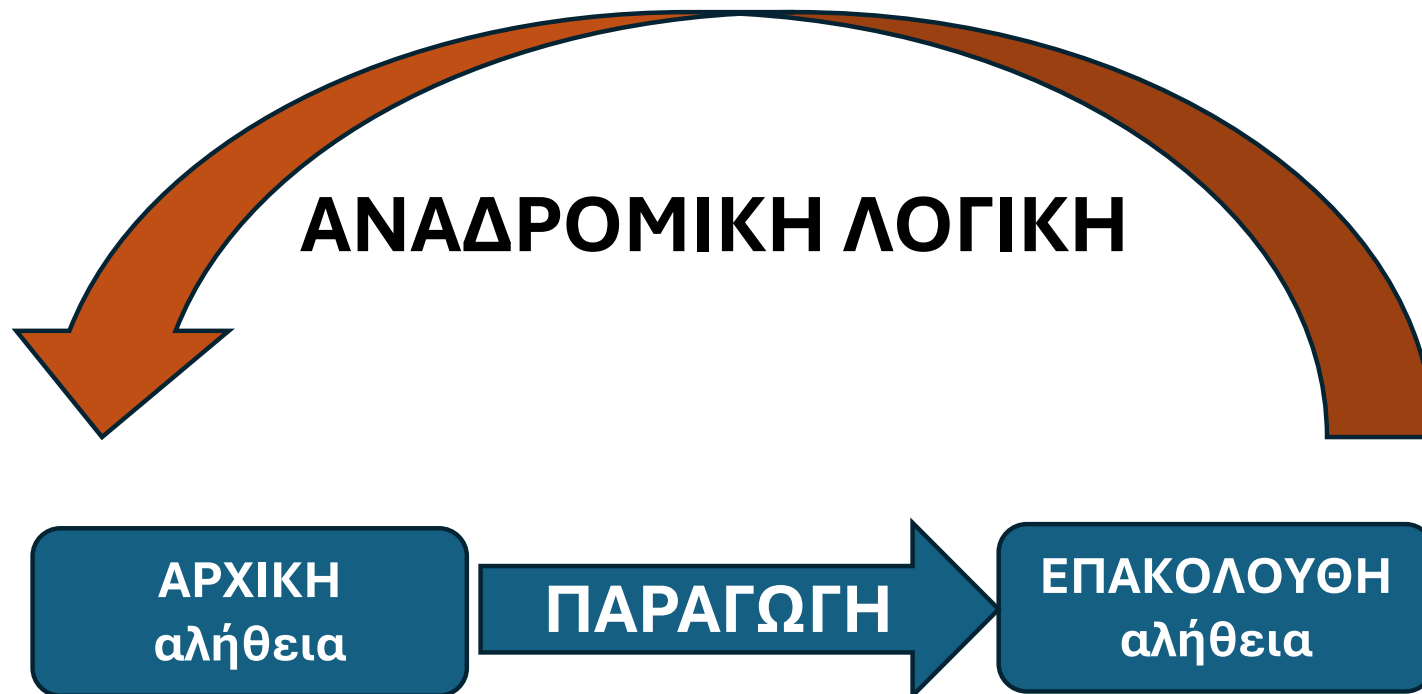

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικών και Καποδιστριακών
Πανεπιστημίων Αθηνών
— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

	ΑΡΧΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ	ΜΕΘΟΔΟΣ	ΠΑΡΑΓΟΜΕΝΗ ΑΛΗΘΕΙΑ	ΜΕΘΟΔΟΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ	ΑΡΧΕΣ	ΕΠΙΛΟΓΗ	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	ΛΟΓΙΚΗ
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	ΑΞΙΩΜΑΤΑ	ΕΠΙΛΟΓΗ	ΘΕΩΡΗΜΑ	ΛΟΓΙΚΗ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ	ΘΕΩΡΙΑ/ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ	ΕΠΙΛΟΓΗ	ΥΠΟΘΕΣΗ	ΛΟΓΙΚΗ
ΝΟΜΙΚΑ	ΝΟΜΟΙ	ΣΥΜΦΩΝΙΑ	ΑΠΟΦΑΣΗ	ΛΟΓΙΚΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΙΔΕΟΛΟΓΙΕΣ	ΣΥΜΦΩΝΙΑ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΛΟΓΙΚΗ
ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ	ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ	ΕΠΙΛΟΓΗ	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	ΛΟΓΙΚΗ
ΘΡΗΣΚΕΙΑ	ΔΟΓΜΑ	ΔΟΞΑΣΙΑ	ΚΑΝΟΝΑΣ	ΠΙΣΤΗ
ΚΑΘΕΣΤΩΣ	ΑΥΤΟΣΥΝΤΗΡΗΣΗ	ΕΠΙΘΥΜΙΑ	ΒΟΥΛΕΥΜΑ	ΙΣΧΥΣ
ΔΙΑΘΕΣΗ	(ΔΙ)ΑΙΣΘΗΣΗ	ΕΠΙΘΥΜΙΑ	ΠΡΑΞΗ	ΕΠΙΘΥΜΙΑ

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΔΙΤΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ‘ΣΚΕΨΗΣ’

	ΣΥΣΤΗΜΑ 1 ^ο	ΣΥΣΤΗΜΑ 2 ^ο
ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΣ	Θερμό – Καμπύλο	Ψυχρό – Γραμμικό
ΧΡΟΝΟΣ	Τώρα	Κατάλληλος
ΕΠΙΠΕΔΟ	Ημι-συνειδητό	Συνειδητό
ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ	Διαίσθηση	Ανάλυση
ΛΟΓΙΚΗ	Άλογο	Έλλογο
ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	Συναίσθηματικό	Εκτελεστικό
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ	Επιλεκτική	Διαθέσιμη
ΛΕΙΤΡΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ	Θέλω (επιθυμητό)	Πρέπει (αποτελεσματικό)
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ	Ευφορία	Ευδαιμονία

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑ

- **Μεταφορά Αλήθειας**

1. το κλίμα έχει αλλάξει
2. οι αλλαγές αυτές είναι δυσμενείς

άρα: πρέπει να αλλάξουμε συμπεριφορά

- **Προκείμενες:** υφιστάμενη αληθεια (σύζευξη)

- **Λογική:** μεταφορά της αλήθειας

- αν **Π** αλήθεια τότε **Σ** απαραίτητα αλήθεια
- όχι (**Π** και όχι **Σ**)

όχι εξαίρεση

- **Συμπέρασμα:** νέα αλήθεια

- **Αναγκαιότητα επιχειρήματος**

- αν δεν μπορούμε να παρατηρήσουμε **Σ**
- αν θέλουμε να προκύπτει από λόγο (ή αιτία) για **Σ**

ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ: εγκυρότητα

- **Ποιότητα Επιχειρήματος**

1. το κλίμα έχει αλλάξει
2. οι αλλαγές αυτές είναι δυσμενείς
3. η αλλαγή αυτή οφείλεται στον άνθρωπο
4. το κόστος των αλλαγών είναι μεγάλο
5. οι διορθώσεις κοστίζουν λιγότερο

πρέπει να διορθώσουμε συμπεριφορά μας

- **Παράγεται το συμπέρασμα;**

ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ: ορθότητα

- **Ποιότητα Επιχειρήματος**

1. το κλίμα έχει αλλάξει
2. οι αλλαγές αυτές είναι δυσμενείς
3. η αλλαγή αυτή οφείλεται στον άνθρωπο
4. το κόστος των αλλαγών είναι μεγάλο
5. οι διορθώσεις κοστίζουν λιγότερο

πρέπει να διορθώσουμε συμπεριφορά μας

- **Είναι αληθείς οι προκείμενες;**

ΠΕΠΟΙΘΗΣΗ: αμφισβήτηση

- **Παραγωγή**

- ορθό επιχείρημα $\Rightarrow$ αληθές συμπέρασμα

- **Βεβαιότητα;**

- αξιώματα – αρχές
- (επιστημονική) παρατήρηση
- γενική πληροφόρηση

- **Τιμή αλήθειας Π**

- Βεβαιότητα: $\tau(\Pi) = \Psi$ $\tau(\Pi) = A$
- Πεποίθηση: $0 \leq \tau(\Pi) \leq 1$

- **Επαγωγή: περίπου παραγωγή**

ΕΠΑΓΩΓΗ

• Επαγωγικό Επιχείρημα

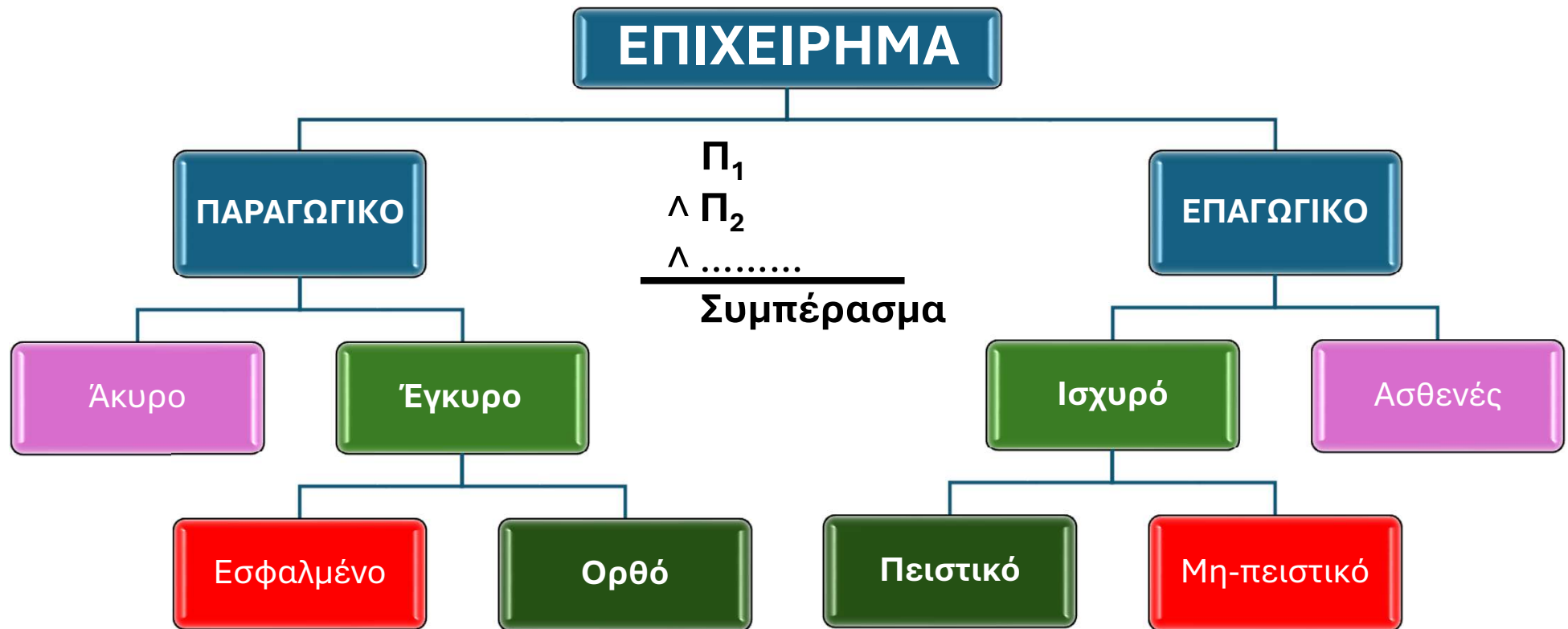
- προκείμενες $\sim \Rightarrow$ συμπέρασμα
- προκείμενες $\sim$ αληθείς

1. το κλίμα έχει αλλάξει
2. οι αλλαγές αυτές είναι δυσμενείς
3. η αλλαγή αυτή οφείλεται στον άνθρωπο
4. το κόστος των αλλαγών είναι μεγάλο
5. οι διορθώσεις κοστίζουν λιγότερο

πρέπει να διορθώσουμε συμπεριφορά μας

ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΩΝ

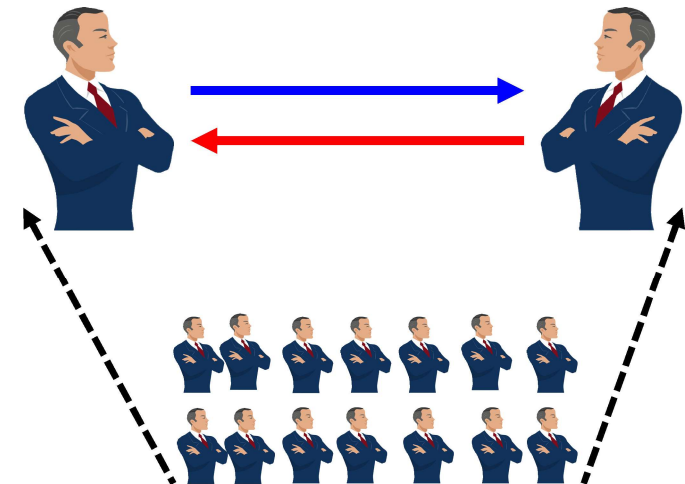

- Κριτική Σκέψη = Λογική $\wedge$ Παρατήρηση $\wedge$ Πιθανότητες

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

- **Σκοπός**
  - Αναζήτηση αλήθειας: επιστημονικός/φιλοσοφικός
  - Επιρροή/επικράτηση:
    - κοινωνικός/debate
    - πολιτικός/νομικός;
- **Αρχή της Συνεργασίας (Grice)**
  - Συνάφεια: όλες και μόνο σχετικές πληροφορίες
  - Ποιότητα: όχι ψέματα και ατεκμηρίωτα γεγονότα
  - Τρόπος:
    - όχι δυσνόητος, αμφίσημος/ασαφής
    - σύντομος & κόσμιος
- **Καλόπιστος Διάλογος**
  - διάλογος: επικοινωνία και σεβασμός
  - σκοπός: αναζήτηση της αλήθειας (όχι επικράτηση)
  - μέσα:
    - λογική (όχι συναίσθημα)
    - στοιχεία/αποδείξεις (όχι δοξασίες)
    - ορθή πιθανολόγηση (όχι απαισιοδοξία ή υπεραισιοδοξία)

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

- **Αγάπη της Σοφίας**
  - **επιστήμη:** αλήθεια **επαγόμενη** από **παρατήρηση**
  - **φιλοσοφία:** αλήθεια **παραγόμενη** από **αρχές**
- **Γνωσιολογία (Επιστημολογία): μελέτη της γνώσης**
  - κριτική σκέψη (λογική-πειθώ) – επιστημονική μέθοδος
  - τι είναι αλήθεια – γνώση
- **Μεταφυσική: η μελέτη της πραγματικότητας**
  - ύπαρξη – ταυτότητα – μέρος/όλο ...
  - χώρος – χρόνος – ύλη – βαρύτητα ...
- **Αξιολογία: η μελέτη της **εγγενούς αξίας****
  - αισθητική: αξία στο όμορφο (ν. άσχημο)
  - **ηθική:** αξία στο **καλό** (ν. **κακό**)

ΑΞΙΟΛΟΓΙΑ

- **Αξία**

- Λειτουργικότητα: **ωφέλιμο** (εξωγενής αξία)
- Αξιολογία: **αυταξία** (εγγενής αξία)
  - Αισθητική: όμορφο
  - Ηθική: **καλό**
    - υπέρβαση από ίδιο συμφέρον
    - όφελος (άλλου)
    - μη-ζημία (άλλου)

- **Γιατί εγγενής αξία;**

- όμορφο: θετική αίσθηση
- **καλό: γαλήνη**
- σκοπός: ευδαιμονία

ΤΟ ΗΘΙΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑ

• Θεωρητική Ηθική

- Καλό σημαίνει ... π.χ. να νοιάζεσαι για τους άλλους
- Καλό εκδηλώνεται ... π.χ. με το αποτέλεσμα
- **Συνεπώς:** καλό είναι ... π.χ. θετικό αποτέλεσμα για σύνολο
- πειθώ για τις αρχές & παραγωγή

• Εφαρμοσμένη Ηθική

- Καλό είναι ... ηθική θεωρία
- Η πράξη είναι ... παρατήρηση και πραγματικά περιστατικά
- **Συνεπώς:** η πράξη είναι καλή/κακή/ουδέτερη
- παρατήρηση & επαγωγή

• Ηθική αυθεντία: διαλεκτική (διάλογος)

- εμβέλεια των ηθικών κρίσεων (πειθώ)
- επίλυση ηθικών διαφωνιών

ΚΑΛΗ ΜΕΛΕΤΗ!